

ЗАБРИЊАВАЈУЋИ НАЛАЗИ СТУДИЈЕ ДВОЈИЦЕ НАУЧНИКА О БРОЈУ И УЗРОКУ САМОУБИСТАВА У НАШОЈ ЗЕМЉИ

Смрт долази као излаз

СРЈ има средњу стопу самоубиства у Европи, а подизање руке на властити живот најчешће је у Војводини ● Међу самоубицама више мушкараца него жена ● Мађарска, Данска и Финска држе примат по броју самоубиства

Самоубиство јесте појединачан чин, лична трагедија, али скуп самоубиства је масовна појава, која одсликава друштво у коме се ова појава догађа. Овој опасности нису сви народи подједнако склони, а према неким сазнањима, годишње у свету себи одузме живот више од петсто хиљада људи. Значи — у свету се дневно убије најмање хиљаду људи!

Земље централне Европе (Мађарска, Данска, Финска) и Војводина код нас, већ дуже време држе примат у броју самоубиства — више од 25 на 100.000 становника. Према показатељима из бивше Југославије, било је 3.000 самоубиства годишње, а у периоду заједничког живљења неслан рекорд држала је Словенија (27,8), испред Војводине (24 одсто).

Недавно је Савезни завод за заштиту и унапређење здравља представио публикацију „Самоубиства у СР Југославији (1985-1993. године), аутора Драгослава Николића и Душана Димитријевића. У публикацији је, према статистичким подацима и њиховој анализи, први пут презентираним за земљу као целину, утврђено да СРЈ има средњу стопу самоубиства 15,8 на 100.000 становника. Према томе, СРЈ је у групи земаља око европског просека (као Немачка, Бугарска, Шведска) кад је о стопи самоубиства реч.

Стопа самоубиства у Југославији 1993. године кретала се следећим редоследом: Војводина — 33,6, централна Србија 16,6 Црна

Гора — 10,7, и Косово — 0,3 на 100.000 становника. У Србији је ова стопа у односу на 1985. годину повећана, а у Црној Гори — смањена. Један од аутора публикације Душан Димитријевић, истиче:

— Овај редослед је у складу са редоследом степена економског развоја, животног стандарда и структуре становништва. Самоубиства су у нашој земљи била велики проблем у поменутом периоду, кад је регистровано 13.579 случајева што, рецимо, одговара укупном становништву неког мањег града.

Ако се посматраје стопа самоубиства сведе на ниво општина, видеће се да је од 25 општина са највишим процентом самоубиства 14 у Војводини, а највећу стопу има општина Чајетина.

Бекство од себе

Несигурно време у коме живимо, немогућност да се колико-толико утиче на дате околности које одређује све видљивије сиромашење највећег дела популације, учинили су да се све више људи осећа дезоријентисаним, беспомоћним и бескорисним.

Социолози и психолози разлоге повећавања броја самоубиства последњих година налазе у дезорганизацији друштва и породице, који су продукт економске, политичке и моралне кризе.

Већ споменута истраживања показала су да просечни самоубица има 52 године, и да су то најчешће особе ниског образовања. У СРЈ се

два пута више убијају мушкарци него жене, што стручњаци приписују друштвеном положају мушкараца и његовом појачаном осећају одговорности, да је он тај који обезбеђује егзистенцију своје породице.

Међу мушкарцима самоубицама највише је радника и пензионера, док су међу женама то раднице и домаћице. Међу женама нема пораста самоубиства, а једини изузетак су Црногорке, које се убијају много чешће него друге жене, што др Тодор Баковић, директор Савезног завода за заштиту и унапређење здравља, приписује њиховој прикривеној депривности.

По националној структури, највише самоубица у СРЈ је међу Русинима — 66 и Мађарима — 53 на 100.000, док међу Албанцима и муслиманима скоро да и нема суицида.

Статистички подаци наведени у споменутој публикацији значајни су за кризно и прелазно време, за кључно са 1993. годином. Суицидним идејама, према стручним мишљењима, погодује атмосфера ратног окружења и свеукупне кризе друштва. По мишљењу невропсихијатра Рада Косовића, човека не може ништа тако да погоди као рат, то је ванредно стање. На нормалног човека то мора да остави траг, сматра он, а има страха да се све то не пренесе и на ово подручје. Рат доноси многе стресове, снажне фрустрације и слабије личности беже у — аутоагресију. У оваквој клими многи људи,

нарочито хиперсензибилни, интелективно доживљавају утицај егзогенних фактора и беже од живота у смрт“.

Вечити усамљеници

Посебан акценат проблему самоубиства који је све више проблем целе заједнице, представља све чешће одлука младих на овај трагични корак. Генерације које долазе осећају се изгубљеним у времену и простору.

У психосоцијалном сазревању доминирају деструктивни и аутодеструктивни елементи, веома честа претерана употреба алкохола и дрога, које узимају данак. Доктор Косовић наглашава: Ситуација у којој већ извесно време живимо погодује самоубилачким идејама. У одређеном тренутку, они подижу руку на себе, сматрајући то као једино и право решење.

Број самоубиства у нашој земљи из дана у дан расте, али се готово ништа не предузима у сфери превенције. Неки градови су пре неколико година основали теле-апел службе, а самоубиства почињу озбиљно да забрињавају бројне стручњаке.

И поред чињенице да су самоубице анатемисана лица, по мишљењу др Косовића „самоубице су већином људи усамљеници, одвојени од породице, одвојени од друштва, одвојени на крају крајева, и од себе самих.

Далиборка БОЖОВИЋ

БЕОГРАДСКА ШКОЛА БАЈКИ

Слике из дечје маште

● Од 17. до 29. јула у дворишту бивше Дечје библиотеке радиће три креативне радионице: књижевна, ликовна и уметничка у којим ће деца стварати виле из своје маште ● За одрасле у СКЦ предвиђене трибине и предавања од 24. јула до 1. августа, на тему „Виле и вештице у словенском предању“ на којима ће учествовати готово сва еминентна имена која се баве овом темом

Мада су неки научници и велики мислиоци утврдили да је структура свих бајки иста, па су самим тим све бајке већ одавно испричане, машта деце се противи таквом размишљању.

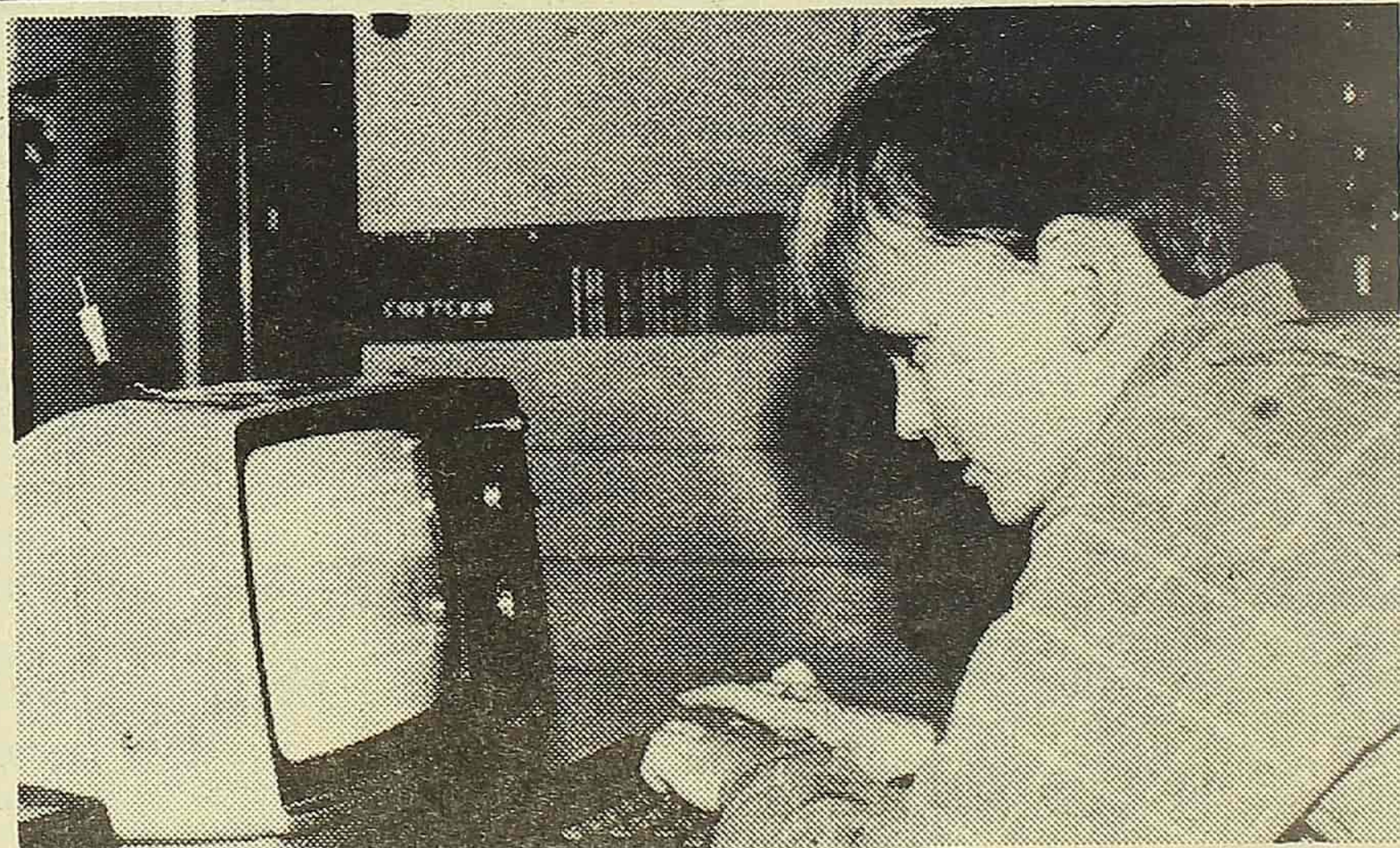
Изазивајући компјутере и цртане филмове на двобој, Београдска школа бајки „Виле и вештице у словенском предању“ радиће и ове године. Организатори су Свесловенски савез, „Алтер-етно“ центар, Уметничка радионица Библиотеке града Београда и Студентски културни центар, а аутори пројекта Вера Станисављевић Ракић, Радомир Ракић и Ненад Љубинковић.

Од 17. до 29. јула у дворишту бивше Дечје библиотеке у Улици Мајке Јевросиме 20 радиће три креативне радионице: књижевна, коју ће водити етнолог мр Божидар Пешев, ликовна, коју ће водити историчар уметности професор Ружица Кукић, и

драмска, коју води драматург Гордана Шувак.

— Мислим да су бајке и њихов митолошки садржај веома значајне за децу, јер их васпитавају, уче како да се суочавају са животом и реалношћу, како да савладају препреке, да се поистовете са правим јунацима, да врате самопоуздање, веру у сопствене могућности и да се окрену природи, која је занемарена технолошком цивилизацијом, иако у себи садржи животодавну моћ — каже етнолог Вера Ракић, један од организатора школе.

Школа је бесплатна, пријава на лицу места или на телефон 183-363, а има места за 60 малишана. Књижевна радионица, у којој ће деца писати своје бајке, и ликовна, у којој ће цртати виле уз помоћ текстова и песама, радиће упоредо ујутро, до 11 сати, а после њих драмска, у којој ће деца правити костиме и играти у представи о вилама.

Мање компјутера, више бајки — срећније детињство

— Дечја машта је осиромашена и желимо да децу извучемо из цивилизацијског контекста, и пробудимо њихову подсвест и архитипове које смо генерацијама примали — додаје Вера Ракић.

За одрасле, у СКЦ одржаће се циклус предавања у вечерњим часовима, радним данима од 24. јула до 1. августа. Учествују др Ненад Љубинковић, др Жарко Требјешанин, др Љубинко Раденковић, психолог Велимир Поповић, етнолог Драгомир Антонић, хералдичар Велимир Марковић, Светлана Стевић интерпретатор народних песама и сакупљач народних предања из Источне Србије. Такође, учество-

ваће и аутор књиге „Песме о Марку Краљевићу и вилама“ (која управо излази из штампе) Иван Златковић, Бошко Силајчић са катедре за народну књижевност и Миодраг Павловић, књижевник.

— Сматрамо да циклусом предавања отварамо врло значајна питања којим се код нас, осим Друштва за словенску митологију, нико није бавио — каже Вера Ракић. — То су, пре свега, везе наших бајки са светским и словенским бајкама и питања нерасветљена у митологији.

На крају трибине биће одржан округли сто, а биће објављена и књига са предавањима и дечјим стваралаштвом.

А. Миката